

Képzőművészeti nevelés

1. TÁGRA NYÍLT SZEMEKKEL – KÉPI KOMMUNIKÁCIÓ

1.1. A képzőművészet, mint műfaj – Bevezetés

Kapcsolatot tudunk teremteni környezetünkkel nyelvi, írásbeli, képzőművészeti elemek segítségével. A vizuális kommunikáció nem újkeletű. Már az idők kezdetétől fogva gesztus, mimika, cselekvés segítségével üzenetet közvetítünk. Az írás megjelenése előtt az ember a rajz vagy a díszítőelem segítségével kommunikált. A képzőművészetben három fő műfajt említünk: festészetet, grafikát, szobrászatot, amelyhez szorosan kapcsolódik a díszítőművészet.

Tevékenységek és alkalmazások

Kislányportré, Nicolae Tonitza Gyerekfej, Constantin Brâncuși Gyerekfej, Theodor Aman

1. Nézd meg figyelmesen a három alkotást!

1. Fogalmazd meg, hogy mit jelenítenek meg az alkotásokban!
2. Mondd el, hogy milyen hasonlóságot és különbséget fedezel fel köztük!
3. Melyik műfajhoz tudod kapcsolni külön-külön az alkotásokat?
4. Melyik alkotás hatott rád a legjobban?
5. Miben rejlik ezeknek az alkotásoknak az egyedisége?
6. Milyen eszközök és anyagok segítségével készítették el ezeket az alkotásokat?

2. Válassz egy általad kedvelt technikát (festészet vagy grafika), majd alkoss egy gyermekarcképet!

Értékelés

Alkosd meg a saját *Színes tanulási napló*dat! Lehet egy egyszerű füzet, amelyiket egyedivé változtatod a te igényeid szerint, vagy lehet egy dosszié, amelyhez csatolhatod minden alkalommal kiértékelési vagy önértékelési jegyzeteidet. Egészítsd ki:

- Számomra könnyűnek tűnt:.....
- Számomra nehéznek tűnt:.....
- Felfedeztem:.....
- Többet szeretnék tudni erről:

Tevékenységek és alkalmazások

A bemutatott modell segítségével válasszatok egy alkalmazott témakört és három olyan festészeti, szobrászati és grafikai alkotást, amely ezt példázza!

Összefüggés más műfajokkal

- Nyelv és irodalom– Szóbeli kommunikáció. Megértési és értelmezési stratégiák egy elhangzott szövegben: kulcsszavak, fő gondolatok, téma, általános és részletes információk.

Bibliográfia: Nanu. Adina. *Vezi? Comunicarea prin imagine*. Editura Didactică și Pedagogică. 2011

1.2. Képzőművészeti alkotás és az irodalmi alkotás

„Egy kép annyit ér, mint ezer szó.” (kínai közmondás)

Ahogy az anyanyelvünk tudománya, a képzőművészeti nevelés is a vizuális alapelemek és szabályok, egyhangúlag elismert konvenciók tanulmányozásával, megtanulásával kezdődik.

A beszélt, írott nyelv és a vizuális képi nyelv nem fedik tökéletesen egymást, de szétválasztani sem lehet konkrétan őket, viszont kölcsönösen kiegészítik egymást. A képi világ olyan vizuális elemek és kifejező eszközök használatát igényli, amely nagy szabadságot teremt az egyedi önkifejezésnek. A kép kifejezőbbé válik, mint a szó, amely elvont (absztrakt).

A művészi ábrázolás nem egy jelentést hordoz magában, nem csak az értelemre kell hasson, hanem a néző egész lelkére, egyéniségére.

Tevékenységek és alkalmazások

<p>1. Azt mondják a hegyvidéki Vadrózsák és jegenyék, Hogy már hideg szellő tépi A tölgyerdők levelét.</p>	
<p>George Topârceanu: Őszi rapszódia (Bajor Andor fordítása)</p>	<p>Nicolae Grigorescu, Ősz vége Fontainebleauban</p>

Figyeld meg a bemutatott alkotást, majd olvasd el a szöveget! Válaszolj a következő kérdésekre:

- Mit láatsz a képen? Mit sugall a kép?
- Mit érzel, amikor nézed a képet?
- Szerinted mi a bemutatott téma?
- Milyen színeket használt?
- Mi keltette fel legjobban a figyelmedet? Mit hangsúlyoz?
- Miről szól a bemutatott versrészlet?
- Milyen hasonlóságokat fedezel fel a kép és a szöveg között?
- Milyen üzenetet közvetít a vers és a festmény?

2. Készíts egy kompozíciót a megadott versrészlet alapján! George Topârceanu: Őszi rapszódia

Értékelés

Jegyezd le az órán végzett tevékenységeidet kipipálva a táblázatban azokat a mezőket, amelyek megfelelnek a tevékenységeidnek!

	Nagyon jó	Jó	Kielégítő
Részvétel javasolt feladatokban	a Figyelmes és aktív voltam egész óra alatt.	Nagymértékben voltam aktív.	Kis mértékben voltam aktív.
Követelmények betartása	Betartottam minden követelményt.	A legtöbb követelményt betartottam.	Nem figyeltem oda minden követelményre.
Kreatív ötletek ajánlása	Voltak ötleteim, és megosztottam mindenkivel.	Az idő nagy részében eredeti ötleteim voltak.	Nem volt egy új ötletem sem.

Tevékenységek és alkalmazások.

1. Keressetek egy másik irodalmi szöveget (egy verset, egy rövid mesét), amelyről úgy gondoljátok, hogy megtudjátok valósítani képzőművészeti alkotásként!
- 2.

Bibliográfia: Nanu. Adina. *Vezi? Comunicarea prin imagine*. Editura Didactică și Pedagogică. 2011

1.3. Hogy lát egy festő?

„Ha megakarsz különböztetni egy jó festményt egy gyengébbtől, nézz meg előtte ezer festményt!”
(Andy Warhol)

Amikor sétálsz a pázsiton, és azt szeretnéd, hogy lásd az egész természetet, amely körbevesz, ilyenkor az egész látásodat rabul ejti a környező elemek sokrétűsége (színek, formák, fények). Az elemek közötti kapcsolatot csak akkor tudod megérteni, ha egyszerre fedezed fel őket egy tájban.

Az egyidejű látásmód főleg a képzőművészekre jellemző, azokra, akik megértik, amit látnak, és képesek olyan alkotásokat létrehozni, amelyek a memória és a képzelet segítségével valósulnak meg.

Tevékenységek és alkalmazások

Oldjátok meg sorrendben az alábbi feladatsort úgy, hogy közben megfigyelitek a két festményt!

<p>HASONLÍSD ÖSSZE a két festményt utalva a bemutatott témára, és arra, hogy milyen módon lettek elrendezve a képi elemek!</p>	<p>KERESD A KAPCSOLATOT a képi elemek és saját emlékeid között (tárgyak, élmények)!</p>	<p>MUTASD BE a két festményt!</p> <p>ELEMEZD a festményben felhasznált színeket!</p> <p>ÉRVELJ arról, hogy a művész látásmódja- bármilyen is legyen a felhasznált témavilág- mindig egységes!</p>	<p>ALKALMAZD azt, amit észrevettél a kompozícióban, felhasználva egy valós részletet a te környezetetből!</p>
---	--	--	--

Értékelés

Jegyzed le a Színes tanulási naplódba:

- három dolgot, amit megtanultál:
- két dolgot, ami a legjobban tetszett:

- egy ötletet, amely a tevékenység folyamán eszedbe jutott:.....

Tevékenységek és alkalmazások

Készítsetek egy alkotást a következő témában: *Virágok az iskola udvarából!* Állítsátok ki az osztályban, majd elemezzétek csoportonként annak függvényében, hogy mennyi részletet tudatok felfedezni az iskola területéből! Hasonlítsátok össze a munkákat, azonosítsátok azokat az elemeket, amelyek fontosabbak voltak számotokra, és állapítsátok meg, melyek azok az elemek, amit sokan nem vettek észre!

Bibliográfia: Nanu. Adina. *Vezi? Comunicarea prin imagine.* Editura Didactică și Pedagogică, 2011

1.4. A kompozíció mint képzőművészeti alkotás

Minden esetben a kompozíció nem más, mint az elemek egységbe rendezése. A kompozíció lényege az, hogy különböző technikákkal, a képzőművészeti nyelvezet elemeivel és kifejezőeszközeivel legyen megvalósítva.

Az alkotó, mielőtt létrehozná a kompozíciót, átgondolja, hogy mit fog bemutatni, hogy milyen üzenetet fog közvetíteni. Akkor lesz sikeres az alkotása, hogyha a gondolat és forma egy egységes egészet alkotnak, ugyanazt a szerzői üzenetet közvetítik.

Tevékenységek és alkalmazások

1. Figyeld meg a fenti képeket, és válaszolj a következő kérdésekre:

- Mit látsz a képen? Mit sugall a kép?
- Mit érzel, amikor a képeket nézed?
- Szerinted mi a felhasznált téma?
- Milyen színeket használtak?
- Mi keltette fel legjobban a figyelmedet? Mit hangsúlyoz?

2. Készítsetek vázlatot az egyik fenti képről!

3. Alkoss egy képzőművészeti kompozíciót levelekből az alábbi versrészlet alapján: .

"Kiülök a dombtetőre,
Innen nézek szerteszét,
S hallgatom a fák lehulló
Levelének lágy nesztét. "

(Petőfi Sándor: Itt van az ősz, itt van újra)

4. Alkossatok négyes csoportokat! Mindegyik csoport kap egy A4-es vagy egy A3-as lapot. A lap be lesz osztva négy különböző formájú vagy méretű részre. Mindegyik csoporttag festeni fog egy-egy természeti részletet a fenti versrészletből kiindulva. Végezetül egyesítsétek a négy alkotást, és hozzatok létre egy

kiállítást a létrejött munkákból! Elemezzétek az alkotásokat annak függvényében, hogy milyen technikát alkalmaztatok, hogy milyen képzőművészeti elemet használtatok fel, és mennyire voltak változatosak az ötleteitek!

Értékelés

Dolgozz együtt egy osztálytársaddal! Mondd el a véleményed a saját munkádról, majd a társadéról!

Mondjatok véleményt a létrejött alkotásokról a következő szempontok szerint:

- Mi tetszett a saját alkotásomban:
- Hogyan tudnám fejleszteni: „.....”.....
- Mi nem tetszett az osztálytársam munkájában:.....
- Mit javasolnék neki, hogy változtasson a munkáján:.....

Tevékenységek és alkalmazások

Alkossatok egy képzőművészeti kompozíciót kiindulva a következő témákból: *Vége az őszenek, Emlékek az erdőből, Az őszt szépségei.*

II. A KÉPZŐMŰVÉSZET NYELVEZETE- A KÉPZŐMŰVÉSZETI NYELVEZET ELEMEI

II.1. A pont – a képzőművészeti nyelvezet eleme

A pont a legegyszerűbb grafikai elem. Úgy lehet jellemezni, mint egy sík vagy térbeli formát, amelynek méretei csökkentettek egy megadott felülethez viszonyítva. Pontnak nevezünk minden kisméretű formát a természetből, például: magvak, homok, kavics, hópehely, de azok a formák is, amelyek kisebbnek tűnnek a távolság miatt, például: madarak, repülők, csillagok. A képzőművészeti pontnak különböző formái vannak: foltok, amelyet úgy nyerünk, hogy egy eszközt hozzáérintünk a felülethez spriccolással vagy más eljárással; különböző geometriai formák (háromszög, négyzet); absztrakt formák; és a természetből merített formák (levelek, virágok, bogarak stb.)

Egy kompozícióban a pont segítségével hatásos felületeket tudunk létrehozni, ha meghatározzuk a formáját, színét, pozícióját: különböző méretű pontok (nagy – közelség, kicsi – távolság), pontok hideg vagy meleg színekkel megfestve (meleg – közelség, hideg – távolság), pontok sötét és világos színekkel létrehozva (világos – könnyű, sötét – nehéz) térhatást sugallnak.

Tevékenységek és alkalmazások

1. Figyeld meg a képeket, és ismerd fel, hogy a pont milyen természeti formán jelenik meg!
2. Sorolj fel néhány természeti formát, amely pontot tartalmaz!

Charles Angrand: Aratás

San Vitale Ravenna: Justinianusz

Maximilien Luce:
Montmartre

2. Nevezétek meg, hogy melyik képzőművészeti elem jelenik meg a fenti alkotásokban! Milyen színeket használtak, hogy a térhatást érzékeltessék?

4. Fedjétek le egyes formák felületét (geometriai vagy bármilyen forma stb.) különböző méretű, árnyalatú vagy tónusú pontok segítségével!

5. Ábrázoljatok különböző méretű és színű pontok segítségével fákat levelekkel, csillagos égboltot, virágos rétet, őszi avart, búzamezőt, nyári záport, szőlőlugast!

6. Alkossatok egy kompozíciót, amelyben a pontot különböző színekben jelenítitek meg, majd csoportosítsátok őket a kicsi – nagy, sűrű – ritka, hideg – meleg kapcsolatok szerint!

Értékelés

Emlékezz vissza a fentebb alkotott kompozíciókra, és jelöld a lenti táblázatban azt a szintet, amelyet elértél!

	Nagyon jó	Jó	Elégséges
Az munkák alkotási szakasza	Elkészítettem az összes munkát.	A munkák nagy részét elkészítettem.	Egy munkát készítettem el.
A követelmények betartása	Betartottam minden követelményt.	A legtöbb követelményt betartottam.	Nem nagyon figyeltem a követelményekre.
Kreatív ötletek megosztása	Voltak ötleteim, és megosztottam mindenivel.	Az idő nagy részében voltak ötleteim.	Nem volt egyetlen új ötletem sem.

Tevékenységek és alkalmazások

Készítsetek egy könyvjelzőt kartonból, majd díszítsétek a felületét mértani formákkal, melynek alapeleme a pont legyen!

II.2. A vonal – a képzőművészeti nyelvezet eleme

A vonal úgy jön létre, hogy egy eszközt (ceruzát, golyóstollat, ecsetet, pennát, szenet stb.) elmozdítunk egy felületen. A vonal szerkezetét, vastagságát és küllemét az eszköz jellege határozza meg, amely alkotja. A művészi rajzoknál a pont, forma és szín mellett alkalmazzák a modulált és modellált vonalat (aminek vastagsága változtatható). Méretüket tekintve a vonalak lehetnek vékonyak, vastagak, külső megjelenésre lehetnek folytonosak és szaggatottak. Mint forma, a vonalak lehetnek egyenesek, törtek, görbék vagy körkörösök. A vonalak különböző elhelyezésűek lehetnek (vízszintesek, függőlegesek és dőltek), lehetnek különböző árnyalatúak és tónusúak.

Tevékenységek és alkalmazások

1. Figyeld meg a képeket, és azonosítsd, hogy milyen természeti elemek jelennek meg a vonalak által! Nevezd meg a használt vonalak típusát!
2. Sorolj fel más természeti formát, amely vonalat tartalmaz!

Theodor Pallady: Tájkép házakkal

Rembrandt: Önarckép

Vincent van Gogh: Olajfák

3. Nevezd meg azt a képzőművészeti elemet, amely megjelenik a fenti képekben!

4. Milyen típusú vonalakat használtak?

5. Figyeljétek meg Joan Miro, spanyol művész alkotásainak alábbi három részletét, és válaszoljatok az alábbi kérdésekre:

- Mit látsz a képen? Mit sugall a kép?
- Mit érzel, amikor a képeket nézed?
- Szerinted mi a felhasznált téma?
- Milyen típusú vonalak voltak felhasználva az alkotásban?
- Szerinted mit fejezett ki az alkotó ezeknek a vonalaknak a társításával?

6. Készíts alkotást egy képzeletbeli élőlényről felhasználva a vonalat, mint a képzőművészeti nyelvezet alapelemét (alkalmazva az elem változatosságát)!

Értékelés

Jegyezz le a te Színes tanulási naplódba:

- három dolgot, amit megtanultál :.....
- két dolgot, amely a legjobban tetszett :.....
- egy ötletedet, amely a munka folyamán jutott eszedbe:.....

Tevékenységek és alkalmazások

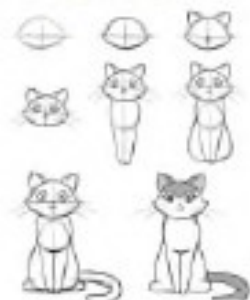
Készítsetek A4-es lapra egy sárkányformát, amelyet a következő órán fogtok kidíszíteni!

II.3 A forma – a képzőművészeti nyelvezet eleme

Természeti formáknak nevezzük azokat a formákat, amelyekkel a természetben találkozunk. A képzőművészek által létrehozott formákat képzőművészeti formáknak nevezzük, amelyek az alkotás folyamán jönnek létre különböző technikákkal, felhasználva a vonalat, a pontot és a színt.

A képzőművészeti formának két megjelenítési módja van: a sík- és a térforma. A síkforma egy sík felületen két dimenzióval rendelkezik: magasság és szélesség. Lehet spontán, irányított vagy kidolgozott. A térformát háromdimenziós formának is nevezzük, amelynek a tömege mellett van hosszúsága, magassága és mélysége. A képzőművészeti forma jelen van a rajzban, a festészetben, a szobrászatban és a dekoratív művészetekben.

Tevékenységek és alkalmazások

1. Kövesd nyomon a cicarajz elkészítési folyamatát! Milyen eszközöket használtak a forma elkészítéséhez? Melyek azok a képzőművészeti nyelvezeti elemek, amelyeket felhasználtak a cicaforma megvalósításához? Mutasd be mindegyik képet külön – külön!

2. Figyeld meg jól a négy képet, majd válaszolj az alábbi kérdésekre!

- Mit látsz a képeken? Mit sugallnak a képek?
- Szerinted mi a felhasznált téma?
- Milyen színek lettek felhasználva?
- Mi keltette fel leginkább a figyelmedet? Mit hangsúlyoz?
- Milyen technikákat használtak fel?

Theodor Pallady: Tájkép Dél-Franciaországból

3. Soroljatok fel néhány természeti formát!

4. Egy fényes felületre (műanyag, üveg, csempe) tegyetek különböző színeket, és néhány csepp vizet! Erre a felületre helyeztetek egy papírlapot, majd finoman préseljétek rá a tenyeretekkel! Mit vesztek észre, mikor felemelitek a papírlapot?
5. Egy fényes felületre fessetek különböző színes formákat sok színnel átitatott ecsettel! Erre a felületre helyeztetek egy papírlapot, préseljétek, majd finoman mozgassátok a tenyeretekkel felfelé, lefelé és oldalra! Milyen formát kaptatok?
6. Vizezzetek be egy felületet, majd ecsettel fessetek rá vonalakat, egyszerű formákat és pontokat! Mit vesztek észre? Mi történik? Milyen formák keletkeztek?

Értékelés

Egészítsétek ki a *Színes tanulási naplótokban* a következő kérdéseket:

- Könnyűnek tűnt.....
- Nehéznek tűnt.....

Rájöttem:.....

- Többet akarok tudni róla:.....

Tevékenységek és alkalmazások

Készítsetek rajzot, festményt vagy kollázst, amelyben síkformákat használtok! Inspirálódhattok Weöres Sándor *Futó zápor, című versének három szakaszából és a fenti képekből.*

*Csillog a bozót,
ága-boga ázik –
nem jutok szárazon
addig a házig.*

*Majd ha virág leszek,
esőre nyílok...
Ázik a bozót,
csillog-villog.*

*Vízben, sárban
cuppogva járok –
majd ha bozót leszek,
esőt kívánok.*

I.4. A szín - a képzőművészeti nyelvezet alapeleme

„A világ színes! A világ színek nélkül nemcsak szomorú lenne, hanem halottnak is tűnne.”
(Paul Constantín)

Minden, ami körbevesz minket, színekkel érvényesül. A színeket a szemünkkel csak fény hatására észlelhetjük. Azok a színek, amelyeket az ember képes észlelni, megtalálhatók a szivárványban, mint természeti jelenség. Ezek a következők: piros, narancssárga, sárga, zöld, kék, indigó és ibolya. A fehéret, a feketét és ezek keverékét, a szürkét semleges színeknek nevezzük, mert nem tartalmazzák a színeket. A képzőművészetben a színek a kromatikus színekörből indulnak ki, amely nem más, mint a színek közti kapcsolatok összessége.

A *Színek közti kapcsolatok* legjobban sikerült ábrája Johannes Itten alkotása (1888 – 1967, festő, teoretikus, aki a színek tanulmányozásával foglalkozott). Itten színekörében (lásd a jobb felső kép) a középső háromszögben az alapszíneket helyezte el, a háromszöget körülvevő hexagonban a másodfokú alapszíneket találhatók. A körgyűrűben vannak elhelyezve az alapszínek és az elsőfokú kevertszínek, köztük jelennek meg a másodfokú kevert színek. A körgyűrű jobb oldalán helyezkednek el a meleg színek (ezek a színek melegség hatását keltik), a baloldalon a hideg színek (ezek a színek hűsítő hatásúak). A meleg színek közelséget, a hideg színek pedig távolságot sugallnak. A gyakorlatban színfoltokkal színezzünk. Ezeket a felületeket létrehozhatjuk ceruzával, ecsettel vagy más eszközökkel. Színezzhetünk sík foltokkal, amelyet a színek egyenletes elkenésével érünk el vagy vibráló foltok segítségével.

Tevékenységek és alkalmazások:

1. Figyeljétek meg jól a lenti képet! Alkalmazva a *gondolkodó kalapok módszerét* válaszoljatok a következő kérdésekre, amely a Paul Cezanne *A nagy fa* című festményrészletéhez kapcsolódik!

	Milyen színeket használtak a munkában?		Melyek a témát hangsúlyozó elemek?
	Mit nem értettetek meg a képen látottakból?		Mit látsz a képen, és mit sugall ez számodra?
	Melyek a felhasznált művészeti nyelvi elemek?		Milyen érzelmeket kelt benned ez az alkotás?

2. Kiindulva a *gondolkodó kalapok módszeréből* alkossatok egy kompozíciót vagy csak hideg vagy csak meleg színek segítségével!

3. Hozzatok létre vagy díszítő jellegű (dekoratív) vagy festői felületeket különböző módszerek segítségével!

4. Egyenletes ecsetkezeléssel fessetek le egy lapot hideg színnel! Várjátok meg, míg megszárad, majd díszítsétek meleg színek segítségével természetből ihletett grafikai elemekkel! Mit értetek el? Mit vesztek észre?
5. Alkossatok kompozíciót egy olyan felületre, amely különböző árnyalatú vibráló foltokból áll!
6. Alkossatok foltokból egy bizonyos témájú kompozíciót különböző technikák segítségével!

Értékelés			
	Nagyon jó	Jó	Elégséges
<i>Részvétel a javasolt feladatokban</i>	Figyelmes és aktív voltam egész óra alatt.	Nagymértékben aktív voltam.	Kis mértékben voltam aktív.
<i>Követelmények betartása</i>	Betartottam minden követelményt.	A legtöbb követelményt betartottam.	Nem figyeltem oda minden követelményre.
<i>Kreatív ötletek ajánlása</i>	Voltak ötleteim, és megosztottam őket mindenkiel.	Az idő nagy részében eredeti ötleteim voltak.	Nem volt ötletem.

Tevékenységek és alkalmazások

Keressetek a saját könyvespolcotokon vagy az iskola könyvtárában egy művészeti albumot! Válasszatok ki két alkotást, amelynek felületkezelése különböző (egy alkotást vibráló felületkezeléssel és egyet dekoratív kidolgozással)!